

99 SKÅNSKA KULTURMILJÖER

Miljöenheten, kulturmiljöfunktionen
Skåne i utveckling 2004:9
ISSN 1402-3393

<i>Titel:</i>	99 skånska kulturmiljöer
<i>Lay-out och redigering:</i>	Daniel Melchert
<i>Utgiven av:</i>	Länsstyrelsen i Skåne län
<i>Beställningsadress:</i>	Länsstyrelsen i Skåne län Miljöenheten 205 15 Malmö
<i>ISSN:</i>	1402-3393
<i>Upplaga:</i>	700 ex.
<i>Tryckeri:</i>	Länsstyrelsen i Skåne län
<i>Papper:</i>	Miljömärkt
<i>Omslag:</i>	Högestads brandstation, pilevall på Söderslätt, Perstorps folkets hus, Lönsboda korgfabrik.

Innehåll

Förord	5	Osby	57
Bjuv	6	Perstorp	60
Bromölla	9	Simrishamn	63
Burlöv	12	Sjöbo	66
Båstad	15	Skurup	69
Eslöv	18	Staffanstorp	72
Helsingborg	21	Svalöv	75
Hässleholm	24	Svedala	78
Höganäs	27	Tomelilla	81
Hörby	30	Trelleborg	84
Höör	33	Vellinge	87
Klippan	36	Ystad	90
Kristianstad	39	Åstorp	93
Kävlinge	42	Ängelholm	96
Landskrona	45	Örkelljunga	99
Lomma	48	Östra Göinge	102
Lund	51	Avslutning	105
Malmö	54		

Förord

Skåne är rikt på kulturmiljöer: jord- och skogsbruk har präglat landskapet i mer än tusen år, kyrkorna och godsen ligger tätt, järnvägarna var fler än någon annanstans i Sverige, livsmedels-, tegel- och stenkolsindustrin har avsatt otaliga spår, folkrörelserna fick tidigt fotfäste och i modern tid har bland annat turism, urbanisering och utbyggd infrastruktur påverkat landskapet. Allt detta finns med när Skånes kommuner ombads att själva välja tre kulturmiljöer från sin egen kommun.

Det är vår förhoppning att läsningen av denna översikt skall ge uppslag till nya utflyktsmål, men också stimulera till vidare fördjupning. Det finner du på Länsstyrelsens hemsida www.m.lst.se där det nya kulturmiljöprogram finns. Mycket nöje!

Bengt Holgersson
Landshövding

Bjuv

Gunnarstorps gruvsamhälle

Gunnarstorps gruvsamhälle etablerades på platsen omkring 1910. En långsmal fastighet förvärvades och på denna anlades ett komplett samhälle i miniatyr. Utöver bostäder byggdes i samhället sjukstuga, badhus, kapell, skola och tvättstugor.

Bjuv

Ekeby med Skrombergaverken

Ekeby med Skrombergaverken var den sydligaste gruvorten i Höganäskoncernen. På gruvgatan finns de gamla gruvarbetarhusen bevarade. Badhuset är särskilt välbevarat och har upptagits som byggnadsminne. Notera att pelarna vid entrén är gjorda i keramik.

Bjuv

Kyrkbacken, Billesholm

Kyrkbacken i Billesholm är ännu ett gott exempel på Höganäsbolagets höga ambitioner att skapa goda miljöer för sitt folk. Kyrkbacken, som höjer sig över fabriksområdena, fick en ändamålsenlig och vacker bebyggelse skapad av Martin Cronsjö.

Bromölla

Bromölla brukssamhälle

I Bromölla finns en bevarad bostadsmiljö från bruksrörelsen under tidigt 1900-tal. Husen vid Storgatan uppfördes som bostadshus för ingenjörer och förmän, medan de så kallade brukshusen vid Bruksgatan var ämnade som arbetarbostäder med trädgårdar för egen odling enligt egnahemsideal.

Bromölla

Årups slott

Årups slott är en mindre herrgård med huvudbyggnad från slutet av 1800-talet. Flygellängorna och parken är äldre. Ekonomilängorna är uppförda i gråsten och ligger något avskilda. Längs tillfartsvägarna finns vackra alléer.

Bromölla

Blistorp

Mitt i Blistorp ligger
ett korsformigt
gravkapell i gråsten.
Det är byggt 1804 av
en lokal köpman och
industriidkare. Blistorp
utgörs av ett öppet
odlingslandskap som
genomkorsas av
stengärdesgårdar.
Området omges av
bokskogar.

Burlöv

Burlövs kyrkby

Burlövs gamla bystruktur finns bevarad med gårdar, skola, prästgård, byvanning, fattighus, ringare- och klockarebostad samlade kring kyrkan. Ekodukten med sin pilallé över Yttre Ringvägen alldeles intill kyrkbyn är en modern kulturmiljö med den gamla kyrkvägens karaktär.

Burlöv

Kockumsområdet, Åkarp

I slutet av 1950-talet planerades Kockumsområdet med 63 kedjehus, ritade av Harald Mjöberg och Ingmar Sjöholm vid Vattenbyggnadsbyrån i Malmö. Husen ligger något förskjutna i förhållande till gatulinjen och ger tillsammans med planteringen ett spännande gaturum, ursprungligen skapat av Per Friberg.

Burlöv

Allégatan 1-29, Arlöv

Sockertillverkning
en är en viktig del
i Arlövs historia.
Svenska
Sockerfabriks AB
lät under början av
1950-talet uppföra
dessa radhus till
sin personal. Hus
1-15 i gult tegel
ritades av Tage
Möller och hus
17-29 i rött tegel
av
Byggnadstekniska
byrån på SSA.

Båstad

Båstads badort

Strandområdet från hamnen i väst till Malen i öst har sedan slutet av 1800-talet livligt utnyttjats för badliv och rekreation.

Området belyser faserna i utvecklingen från bonde-/fiske- och köpmanssamhälle till rekreationsort. Här integreras gammal och ny byggnadstradition på ett varsamt sätt och ger tillsammans ett enhetligt intryck.

Båstad

Dagshög – Burensvik

Området är en del av Bjärehalvöns kustreservat med tydliga spår av den omfattande stenkrossverksamhet som under 1900-talets början bedrevs längs hela Bjärekusten. Här finns vattenfyllda stenbrott, kvarlämnade stenhögar, bryggglämningar och mäktiga betongfundament som skapar ett speciellt landskap.

Båstad

Hallands Väderö

Längst ut på Hallands
Väderös nordvästra
spets, kallad
Bagganäsan, finns
fyren byggd 1884 med
tillhörande
fyrvaktarbostäder.
Byggnaderna bildar en
enhetlig och
sammanhängande
miljö med ursprunglig
karaktär som speglar
det hårda liv som
människorna här ute
tvingades att leva.

Eslöv

Rönneåns dalgång

Rönne å slingrar fram i en djup dalgång. I ådalen finns flera vattenmöllor. Området kallas "Mölleriket". Ett industrimuseum i Stockamöllan beskriver bygdens utveckling. I anslutning till dalgången ligger Billinge med hembygds museet Gamlegård.

Eslöv

Kävlingeåns dalgång

Kävlingeån är en slättå
som meandrar fram i
en bred dalgång. Ån
omges av ett bördigt
jordbrukslandskap i en
rik kulturbygd med
gamla borgar och
gårdar, byar och
kyrkor, aktiva jordbruk
och moderna företag.
Holmby och
Hammarlunda har kvar
sin bystruktur längs
vägen och i
Hammarlunda finns
även en
Holländaremölla.

Eslöv

Eslövs tegelbyggnader

Eslövs stationshus, kyrkan, Ekenässkolan och Folkhögskolan är några av de röda tegelbyggnader som minner om industri- och järnvägsepoken. Eslöv har även de senaste 50 åren fått många tegelbyggnader som fogats väl in i stadsbilden. Detta karaktärsdrag kan Eslöv fortsätta att utveckla i kommande bebyggelse.

Helsingborg

Helsingborgs campingklubb, Domsten

Helsingborgs campingklubb etablerades 1933 söder om Domsten. Då användes tält som sommarbostäder. Efter andra världskriget uppfördes mer permanenta små byggnader av masonit, som varje höst monteras ner och förvaras i förråd, och varje vår åter monteras upp. De små stugorna är alla vit- eller grönmålade.

Helsingborg

Zoegas kafferosteri, Helsingborg

Kafferosteriet vid Ängelholmsvägen är en god representant för 1900-talets industribyggnader. Byggnadens äldsta delar uppfördes 1950. Sedan dess har anläggningen byggts till så att flera byggnadsfaser kan avläsas. Den roterande klockan på taket är ett landmärke i staden.

Helsingborg

Inre Hamnen, Helsingborg

I centrala
Helsingborg finns
en lång rad
byggnader och
anläggningar med
anknytning till den
maritima
verksamheten,
som har varit och
ännu är så viktig
för stadens tillväxt
och välgång.
Upplevelsen av
hamn och båtar i
centrala staden är
en mycket
väsentlig del av
Helsingborgs
identitet och
särart.

Hässleholm

Hässleholms centrum

Hässleholms stadsplan är troligen den i Sverige mest konsekvent genomförda planen efter Edelsvärds idealplan för järnvägssamhällen. Bebyggelsen i centrum domineras av 1900-talsbebyggelse med ett stort inslag av modernistisk arkitektur av hög kvalitet.

Hässleholm

Norra Mellby

Norra Mellby är en välbevarad kyrkby i risbygden med bebyggelse som pedagogiskt speglar utvecklingen på landsbygden, både vad avser funktioner och byggnadstradition. I byn finns en 1100-talskyrka med timrad klockstapel, fattighus, skolor, prästgård, klockaregård och handelsbod med mera.

Hässleholm

Hovdala

Hovdala sätesgård har varit bebodd av samma släkt från 1600-talet till 1980-talet. Gården har inte byggts om utan nya delar och funktioner har adderats till. Gårdsanläggningen är statligt byggnadsminne och är till stora delar nyrestaurerade och öppna för allmänheten.

Höganäs

Höganäs stadshus

Stadshuset i Höganäs ritades av Arton arkitektbyrå i Helsingborg och stod färdigt 1961. Kring ett vattentorg med pergola grupperar sig de olika byggnadsvolymerna i slammat tegel och koppar. Det är ett fint exempel på en konsekvent modernistisk efterkrigsarkitektur som ram för demokrati och beslutsfattande.

Höganäs

Ingelstråde station

Ingelstråde station är en välbevarad och i huvudsak intakt skånsk järnvägsmiljö med byggnad, perronger och detaljer. Stationshuset uppfördes för Skåne-Hallands Järnväg 1885. Spår och ledningsstolpar sparades vid banans nedläggning 1992 och vårdas av en byförening.

Höganäs

Fjälastorps småskola

Fjälastorps småskola
uppfördes 1879 i lokal
byggnadstradition.
Skolan byggdes till
1927 och nedlades
redan 1940. I den
mycket välbevarade,
intakta och kompletta
skolmiljön bedrivs
numera skolmuseal
verksamhet i regi av en
byförening.

Hörby

Bruksgatan, Hörby

Ledningen för Hörby Bruk lät i början av 1900-talet uppföra bostäder vid Bruksgatan och Parkgatan för de anställda. Husen är kvadratiska till sin grundform och de avviker därmed från de traditionella, långsmala gathusen. Karaktäristiskt för husen är de speciella taken. Trots förändringar är bebyggelsen till sin form och skala enhetlig.

Hörby

Norrto folkskola

I Norrto blev den befintliga skolan för liten på 1950-talet och en modern paviljongskola invigdes 1958. Skolan består av ett litet, sammanbyggt komplex med ett skolkök, en dominerande gymnastiksal och en länga med några små klassrum på rad. Anläggningen är välbevarad, men används inte längre som skola.

Hörby

Svensköp

Svensköps kyrka övergavs på 1860-talet och en ny kyrka byggdes cirka två kilometer söder om den gamla, som hade blivit för liten på grund av ökad befolkning. Sockencentrat flyttade till den nya kyrkan och en ny by uppstod. Svensköp är en livaktig by med både lanthandel och skola.

Höör

Orups sanatorium

Orups Länssanatorium
öppnade 1915 efter
tyska idéer om ren luft
och omgivande frisk
”alpnatur” för att bota
lungtuberkulos.
Sanatoriet ritades av
Malmös dåvarande
stadsarkitekt, Salomon
Sörensen, och har
efterhand kompletterats
med modernare
bebyggelse.
Anläggningen är numera
rehabiliteringscenter.

Höör

Frostavallen

Söder om Vaxsjön anlade Frilufts- och skidfrämjandet en rekreationsanläggning 1934. Denna har senare kompletterats med fler byggnader och anläggningar, som en amfiteater och bobsleighbana. Stiftelsen som drev Frostavallen anlade även Skånes Djurpark. Frostavallen är numera konferensanläggning.

Höör

Klockarbackens kapell, Höör

Klockarbackens kapell
är ritat av Bernt
Nyberg i ett slags
poetisk nybrutalism.
De bastanta väggarna
är murade i mörkt
Helsingborgstegel och
har fönster som hål i
muren där ljuset strålar
ned över de nakna
skovliga
innerväggarna.
Kapellet invigdes
1972.

Klippan

Klippans pappersbruk

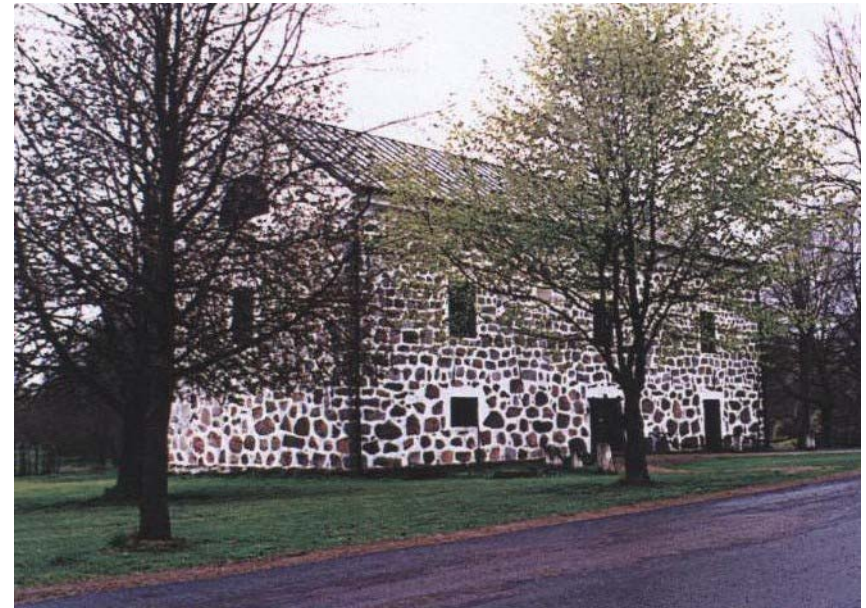

Klippans pappersbruk ligger söder om Klippans tätort vid Rönne å. Paperstillverkning i större skala inleddes under 1600-talet. Åren 1658-1772 drevs pappersbruket av svenska staten, men övergick sedan i enskild ägo.

Klippan

Herrevads kloster

Efter reformationen på
1530-talet
omvandlades
Herrevads kloster till
förläningsgods. I
samband med att
Skåne blev svenskt
kom Herrevads kloster
från 1690-talet att
fungera som
översteboställe. Åren
1786-1830 var det
administrativt centrum
för skånska
fältkommissariatet.

Klippan

S:t Petri kyrka, Klippan

S:t Petri kyrka med församlingshem i vinkel, utgör en av Sveriges arkitektoniskt mest fulländade moderna kyrkor. Kyrkan uppfördes efter ritningar av arkitekten Sigurd Lewerentz och invigdes 1966. Kyrkan har uppmärksammats både nationellt och internationellt.

Kristianstad

Lyckans Höjd, Kristianstad

Ett av de första områden som det allmännyttiga Kristianstadsbyggen anlade var Lyckans Höjd, nordost om den gamla staden. Bebyggelsen består av punkthus och lamellhus kring ett centralt grönområde. Byggnaderna har utformats med inslag av både funktionalism och traditionellt skånsk tegelbyggande. Området ritades av Riksbyggen genom dess chefsarkitekt Henning Orlando.

Kristianstad

Söder, Kristianstad

Kristianstads behov av lägenheter tvingade fram en omfattande utbyggnad utanför den gamla stadskärnan. Söder blev det första bostadsområdet i Kristianstad som formades i funktionalismens formspråk med ljusa putsade fasader, plana tak, stora hörnfönster, genomtänkta balkonglösningar och innebar ett nytt inslag i staden.

Kristianstad

Åhus

Åhus omnämns första gången 1149. Staden växte fram vid Helge åns mynning och blev betydande under medeltiden. Som stad upphörde Åhus 1614 när Kristianstad grundats. Stadsområdet karaktäriseras av sitt medeltida gatunät, torg och bebyggelse. Både den äldre och nyare bebyggelsen har anpassats till strukturen.

Kävlinge

Gamla och nya kyrkan, Kävlinge

I slutet av 1800-talet omvandlades Kävlinge från bondby till industri- och järnvägssamhälle. En ny större kyrka uppfördes. Den gamla medeltida kyrkan fick stå kvar mittemot den nya kyrkan, uppförd i nygotisk stil. Här finns även hembygds museet samt flera skolbyggnader från sekelskiftet 1900.

Kävlinge

Kävlinge kulturhus

1925 tillkom i
Kävlinge en
märkesbyggnad av
fin kvalitet
inrymmande badhus
och bibliotek med
Erik Lallerstedt som
arkitekt. Härefter har
den byggts till och
inrymmer nu ett
mycket välbesökt
kulturhus med
bibliotek. Vid entrén
står en bronskulptur
av konstnären
Fernando Botero.

Kävlinge

Järavallen

Järavallens fritidsby anlades på 1970-talet med Per Friberg och Sten Samuelson som arkitekter. Det övergripande målet var att inordna byn i de av naturen och terrängen givna förutsättningarna. Atriumhus med pulpettak tar upp markens sluttning.

Landskrona

Ven

Hamnen vid
Kyrkbacken
byggdes 1876 för att
underlätta
utskeppningen av
det tegel som
producerades vid
Vens tegelbruk.
Ovanför hamnen
ligger S:t Ibbs
medeltida kyrka, en
av länets bäst
bevarade. Troligen
fungerade kyrkan
som riktmärke för
sjöfarten.

Landskrona

Landskrona konsthall

Landskronas konsthall har ett enkelt och modernistiskt formspråk som samspelar med den omgivande Slottsparken. Den transparenta byggnaden i glas och betong tycks sväva över gräsmattan. Konsthallen byggdes till stadens 550-årsjubileum 1963 och ritades av Fritz Jaenecke och Sten Samuelson.

Landskrona

Rönneberga backar

Landskapet mellan Landskrona och Råån består av utpräglad jordbruksbygd. Det genomsöks av ett markerat höjdråk präglad av de många fornlämningarna, som visar kontinuerlig bosättning sedan yngre stenålder. De vanligaste fornlämningarna är dock stora gravhögar från bronsåldern, särskilt framträdande är de vid Rönneberga.

Lomma

Kommungården, Lomma

Gården som är från 1800-talets första hälft, har i folkmun behållit sitt namn från den tid då den var försörjningsinrättning i Lomma. Den tillhör Lommas äldsta bebyggelse och är en av få bevarade fyrängade gårdar i socknen. Den ligger på den gamla bytomten, med en bebyggelsekontinuitet på uppemot 1 000 år.

Lomma

Östra Almgatan 1-23, Lomma

Under första halvan
av 1900-talet
expanderade Lomma
kraftigt. I samhällets
norra del lades en
stadsplan med
rätvinkliga kvarter
som kom att
bebyggas med villor
och radhus under
1940-50-talen.
Längs Östra
Almgatan uppfördes
1949 19 radhus efter
ritningar av Gottfrid
Beijer.

Lomma

Löddesnäsområdet, Bjärred

Löddesnäsområdet bebyggdes kring 1970, efter en stadsplan från 1966. Det är ett kedjehusområde med hög arkitektonisk kvalitet. De boende har uppmärksammat detta och kommer själva att ta fram ett arkitektprogram, i syfte att bibehålla områdets karaktär.

Lund

Mårtenstorget, Lund

Mårtenstorget är anlagt 1840 och fungerar som marknadstorg. Saluhallen, fondbyggnad i väster, har här sin rätta placering. Runt torget ligger olika byggnader av offentlig karaktär, som det imponerande Sparbankshuset och konsthallen, ritad av Klas Anshelm.

Lund

Botaniska trädgården

Botaniska trädgården har stark koppling till universitetet och framför allt till botanikprofessorn Jacob Georg Agardh. Han anlade trädgården 1862-67, delvis efter ett strikt växtsystem, delvis i den då moderna, fria trädgårdsstilen.

Lund

Klostergården, Lund

Klostergården är ett enhetligt område, som byggdes under rekordåren i mitten av 1960-talet. Bebyggelsen består av elva bostadskvarter, som nås från u-formade angoringsgator. Kvarteren är bebyggda med lamell- och skivhus i två respektive åtta våningar. Norr om området finns en centrumanläggning.

Malmö

Kockums, Malmö

Kockums etablerades i Västra Hamnen kring 1870. Fartygsproduktionen upphörde 1986. I dag finns här en för Malmö unik miljö. Förutom lilla dockan, landets äldsta bevarade docka för civilt bruk, vittnar de olika byggnaderna om teknik och skeppsbyggnation och om Kockums historia.

Malmö

Davidshallstorg, Malmö

Davidshallstorg tillkom i en brytningstid mellan 20-talsklassicism och den nya rationella funktionalismen, vilket både stadsplanen och byggnaderna vittnar om. Efter att i många år ha fört en lite tillbakadragen tillvaro är torget i dag under förändring. Ett flertal mindre restauranger, kaféer och affärer har skapat ett folkliv och en stämning som gör att det har levt upp.

Malmö

Katrinetorps gård

Katrinetorps herrgård bildades genom partiellt enskifte 1799 och 1813 stod herrgården färdig. Trädgården är en kvarleva från den fransklassiska traditionen. Katrinetorp ägs av Malmö stad. På somrarna drivs ett kafé på gården.

Osby

Strömsborgs ullspinneri

Strömsborgs
ullspinneri är ett
levande exempel
på en anläggning
med gamla anor.
Spinneriet var i
bruk fram till
mitten av 1960-
talet.

Osby

Tvillingkvarnarna i Norra Hanavrå

De båda tvillingkvarnarna på var sin sida av Lillån är nästan identiskt lika. Kvarnarna byggdes i mitten av 1800-talet och var i bruk in på 1920-talet.

Örnanäs är ett unikt område av stort kulturhistoriskt värde. Den gamla skogen har bevarats då inget konventionellt skogsbruk bedrivits. Byggnaderna har restaurerats och är bärare av ett stort byggnadshistoriskt värde.

Perstorp

Perstorps kyrka

Kyrkan är den äldsta bevarade byggnaden i kommunen. Den är byggd i så kallad romansk stil under andra hälften av 1100-talet eller möjligen i början av 1200-talet. På 1600-talet tillkom en fristående klockstapel i trä.

Perstorp

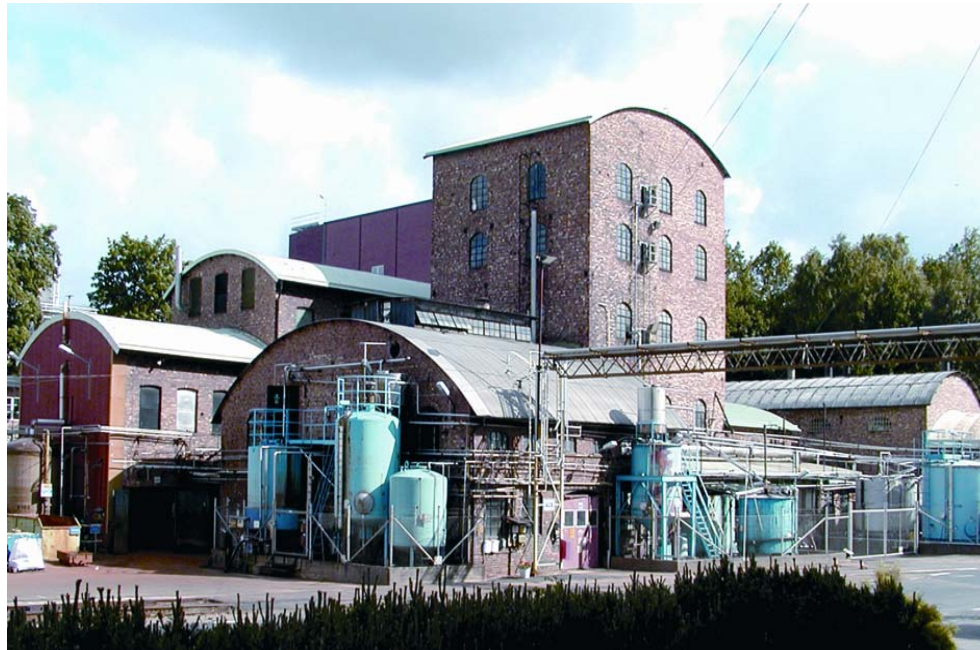
Örahultsstugan

Örahultsstugan
tillhör våra
kulturhistoriskt, på
ursprunglig plats,
mest intressanta och
värdefullaste
kvarstående
ryggåsstugor. Den är
förmodligen uppförd
på 1700-talet.

Perstorp

Kreosotfabriken, Perstorp

Kreosotfabriken byggdes av Skånska Ättikfabriken (Perstorp AB) i början av 1900-talet för tillverkning av kreosot ur trätjära från kolningen. Kreosot användes till framställning av läkemedel, bland annat för att förebygga rödsot.

Simrishamn

Viks fiskeläge

Vik är ett genuint
fiskeläge på den
skånska ostkusten.
Bebyggelsen, i
företrädesvis tegel och
korsvirke, ligger
oregelbundet
grupperad längs
slingrande gator på den
branta sluttningen.
Läget har en
karaktäristisk
hamnmiljö med
pirarm, fiskebodar och
torkplats för garn.

Simrishamn

Kiviks marknadsplats

Kiviks marknad har en tradition som sträcker sig tillbaka till medeltiden. Sedan 1800-talets slut ligger marknadsplatsen på den öppna heden mellan Kivik och Vitemölla. Det öppna fältet förvandlas till ett myllrande hav av människor och marknadsstånd under några intensiva sommardagar.

Simrishamn

Östra Vemmerlövs bränneri

I slutet av 1800-talet uppfördes ett stort antal brännerier i östra Skåne, där de sandiga markerna var gynnsamma för potatisodling. 1971 koncentrerades brännvinsbränningen till Nöbbelöv söder om Kristianstad, övriga brännerier avvecklades. I dag finns ett fåtal välbevarade fabriksbyggnader med skorstenar kvar i det skånska landskapet.

Sjöbo

Övedskloster

Övedskloster är den svenska rokokons förnämsta byggnadsverk. Slottet är omgivet av en vacker trädgård, alléer, kyrka, skola, änkesäten m m. Det nuvarande slottet började byggas 1763 och stod färdigt 1776. Slottsparken är öppen för allmänheten och slottet visas efter överenskommelse.

Strax utanför Lövestad ligger
Hallsbergs gård och vattenkvarn.
Här bodde bonden och möllaren
Nils Nilsson på ålderns höst. I
trädgården finns 13 unika
bildstenar, som Nilsson
egenhändigt högg ut. Texten på
stenarna berättar om viktiga
händelser i hans liv. De återger
också illustrerade berättelser ur
Bibeln samt Nilssons egna
gudfruktiga tankar på vers och
prosa. Stenarna utgör ett mycket
originellt uttryck för 1800-talets
starka religiösa strömningar.

Sjöbo

Vollsjö stationsområde

I Vollsjö finns ett nästan komplett stationsområde med pumphus, banvaktstuga, godsmagasin och järnvägsbro. Det är bara själva stationshuset som saknas efter rivningen på 1980-talet. Hela området har ett speciellt kulturhistoriskt intresse, eftersom det var här Fritiof Nilsson Piraten föddes och växte upp, som son i en stinsfamilj. I dag finns ett museum i banvaktstugan.

Skurup Svaneholm

Svaneholm har en given plats i den svenska agrarhistorien på grund av de jordbruksreformer Rutger MacLean lät genomföra vid godset under 1780-talet. Det enskifte som genomdrevs innebar en total omvandling av landskapet. De gamla byarna splittrades och ett nytt bebyggelsemönster och vägsystem uppstod.

Skurup

Skurups Folkets Hus & Park

Folkets Park invigdes 1909 med dansbana, skjutbana och restaurang. Folkets Hus byggdes 1925. Under 1950-talet ändrades trädgården, dansbanan byggdes till och parken fick en ny entré med fasta kiosker. 1977 målades fasaden i gult med brun sockel.

Skurup

Skivarps sockerfabrik

Skivarps sockerfabrik
anlades 1901 som ett
kombinerat råsockerbruk
och raffinaderi, det första i
Sverige. Bruket ingick i ett
system med andra bruk,
järnvägar (sockerbruket
hade egen järnvägsstation)
och kontrakterade
betodlare. Skivarp blev ett
litet brukssamhälle med
över 300 anställda vid
sockerfabriken. 1961
upphörde driften vid
Skivarp.

Staffanstorp

Staffanstorps centrum

Staffanstorps nya centrum byggdes i början av 1990-talet efter en idé av Peter Broberg, Landskronagruppen. Motivet var att utveckla centrala Staffanstorp till en självständig småstad med skånepräglat centrum. Sveriges Arkitekter tilldelade kommunen sitt planpris 1992.

Staffanstorp

Jakriborg, Hjärup

Jakriborg är ett
hyresbostadsområde
i egensinnig
”hansastil” i Hjärup.
Boverket har
uppmärksammat
området för sina
rimliga
hyreskostnader.
Jakriborg har
planlagts och byggts
av JAKRI AB.

Staffanstorp

Vikingsro, Hjärrup

Vikingsro är ett bostadsområde i Hjärrup. De friliggande husen ger en utpräglad gatumiljö kombinerat med tomter i trädgårdsstadsanda. Husen är ritade av Sven Gustavsson på White.

Svalöv

Sireköpinge – Brödåkra

Områdets
odlingslandskap
illustrerar den agrara
utvecklingen sedan
förhistorisk tid.
Bronsåldersgravhögar
och järnåldersgravfält
vid Brödåkra och
storgodsdriften – i
huvudsak knuten till
Sireköpinge säteri – är
kännetecknande för
trakten. Av betydelse
är även Sireköpinge
kyrka från 1100-talet.

Svalöv

Teckomatorp

Teckomatorp är belysande för de skånska stationssamhällena, som växte fram i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. I Teckomatorp illustrerar såväl bebyggelse som stadsplan de rådande stadsbyggnadsidealerna vid sekelskiftet. Bebyggelsens placering i gatulinjen och tegelarkitekturen är av betydelse för ortens karaktär.

Söderåsen där Stenestad
ligger räknas till den
skånska skogsbygden.
Denna kännetecknas av ett
småskaligt ägomönster, där
ägorna omgärdas av
stenmurar. Byns
begränsade proportioner,
byggnaderna brädfodrade
fasader målade i röd
slamfärg eller ljus oljefärg
och det småskaliga
ägomönstret samt
stenmurarna är av
betydelse för områdets
karaktär.

Svedala

Åbjörn Anderssons Mekaniska Verkstad, Svedala

Åbjörn Anderssons Mekaniska Verkstad bildades i Svedala 1882. Verksamheten startade med tillverkning av lantbruksmaskiner. Järnvägen var en förutsättning för företagets expansion och industrin var i sin tur avgörande för Svedalas tillväxt. Företagets byggnader har höga industrihistoriska och arkitektoniska värden.

Svedala

Svedala missionskyrka

Väckelserörelserna utanför Svenska kyrkan växte fram vid mitten av 1800-talet. En av de största frikyrkorna blev Svenska Missionsförbundet. Under senare hälften av 1800-talet byggdes många frikyrkor. Missionskyrkan i Svedala är en senare, funktionalistisk byggnad från 1930-talet.

Svedala

Böringe bygdegård

Precis norr om Europaväg 65, öster om Böringe by, ligger Böringe bygdegård. Huset består av två byggnadskroppar och inrymmer bland annat en samlingssal. Bygdegården uppfördes i mitten av 1930-talet av en ekonomisk förening och är ett typexempel på landsbygdens folkrörelselokaler.

Tomelilla

Tomelilla konsthall och bibliotek

1924 invigdes Sveriges första landsortskonsthall i Tomelilla. Nuvarande anläggning mitt i Tomelilla centrum blev färdig 1965 och står nu inför förändring och utbyggnad för att anpassas till dagens förändrade krav och verksamhet. Konsthallen och biblioteket är med i kommunens nyligen antagna kulturmiljöprogram och är där klassat som en kulturmiljö av högsta värde.

Tomelilla

Spjutstorps utomhusbad

Spjutstorps utomhusbad byggdes 1937-38 och var det första i sitt slag i Sverige. Det är ett tidigt exempel på sin tids strävan efter hygien och friskvård. Badet är med i kommunens nyligen antagna kulturmiljöprogram och är där klassat som en kulturmiljö av högsta värde.

Tomelilla

Bollerup

Bollerups
Naturbruksgymnasium
är Sveriges största
skoljordbruk och
förvaltar en fin
undervisningstradition.
I Bollerup finns även
en medeltidsborg
förklarad som
byggnadsminne, en
spännande
herrgårdsmiljö och en
mycket aktiv
skolverksamhet i
lyckad kombination
med äldre och yngre
bebyggelse.

Trelleborg

Böste fiskeläge

Fiskelägena, en gång så fattiga och sedda över axeln, är nu hett eftertraktade bostadsorter, både för sommar- och åretruntboende. De enkla, välproportionerade gathusen i Böste, har lyckats hålla stand mot förändringar och ”statushöjande” ingrepp.

Trelleborg

Dalköpinge

Byarna, liksom
kyrkorna, ligger tätt,
tätt på Söderslätt. De
avtecknar sig som
lummiga dungar
bland sädesfälten,
ofta bara halvannan
kilometer från
varandra. Här ser vi
Dalköpinge med sin
lilla kyrka från
1200-talet.

Trelleborg

Trelleborgs tegelbebyggelse

Strax nordost om centrum har Trelleborg en väl sammanhållen miljö av bostäder, uppförda kring förra sekelskiftet och fram till 1930-talet. De byggdes åt den framväxande industrins arbetare och tjänstefolk. Byggnadsmaterialet är tegel, som sig bör så här i randen av Skånes tegelbälte.

Vellinge

Ljunghusens badhytter

Prydligt uppställda i långa
täta rader bland
sanddynerna i Ljunghusen
hukar hundratals små
badhytter. Taken är välvda
som på en tågupé,
papptäkta i grått, grönt eller
rött. Vit träpanel på
utsidan, en veranda vid
dörren. Genom det stora
antalet av likadana hytter
och den stränga
organisationen ger de ett
säreget intryck och
förmedlar en stämning av
badlivet på 1950-talet.

Vellinge

Hököpinge brukssamhälle

I en sammanhållen geografi ligger Hököpinge bastanta gamla sockerbruk i rött tegel, betlada och en oersättlig rund träsilo, disponentvilla och kontorsbyggnad samt några rader med arbetarbostäder som en uppslagen lärobok om hur ett brukssamhälle såg ut vid sekelskiftet. Den röda rikt utformade tegelarkitekturen håller samman det hela.

Velllinge

Ängavallen, Håslöv

Från en vacker gammal gård på Söderslätt har en helgjuten hotell- och konferensanläggning vuxit fram med varsamt ombyggda och nybyggda hus. Husen är sunt och gediget byggda i tegel och puts i harmoni med yttre gestaltning och inredning. Parkens planteringar bildar intressanta rum och gångstigar. Anläggningen ger upplevelser genom alla sinnen: syn, hörsel, lukt, smak och känsel.

Ystad

Hagestads radby

Hagestads by är en två och en halv kilometer lång radby, belägen i det bördiga kustlandskapet i Ystads östra kommun. Byn har till stor del bevarat karaktären från tiden före enskiftet 1818. Gårdarna är ofta individuellt utformade i stilar som anknyter till 1800-talet och det tidiga 1900-talets arkitekturströmningar.

Ystad

Ystads sandskog

Öster om Ystad ligger Sandskogen, ett kärt rekreationsområde för ystadsborna. 1897 byggdes Hotell Saltsjöbaden, vars existens påskyndade exploateringen av Sandskogen. Vid sekelskiftet 1900 fanns omkring 250 villor i området. På 1930-talet hade siffran fördubblats. Under senare tid har också ett stort antal badhytter uppförts längs strandlinjens promenadstråk.

Ystad

Terrasshusen, Ystad

I början av 1970-talet fanns det stor efterfrågan på småhus i Ystad. Kommunen gav Nilsson & Persson Arkitekter i uppdrag att skapa ett bostadsområde med relativt hög exploateringsgrad men som samtidigt anpassade sig till terrängen och till stadens låga siluett. Lösningen blev terrasshus efter förebilder från Schweiz. De 51 husen färdigställdes 1978-80.

Åstorp

Tommarps kungsgård

Tommarps kungsgård
uppfördes under
senmedeltiden. Det är
en fyrlängad
anläggning i två
våningar. Kungsgården
fick sitt nuvarande
utseende vid en
ombyggnad på 1860-
talet. Till gården hör
ekonomibyggnader,
arbetarbostäder och en
tornformad
transformatorstation.

Åstorp

Nyvång

Nyvång ligger strax väster om Åstorp. Det lilla brukssamhället är en produkt av stenkolsbrytningen som pågick här under åren 1907-66. Nyvång har en för Höganäsbolagets gruvssamhällen karaktäristisk bebyggelse. Den dominerande slagghögen är ett monumentalt minne över denna epok.

Åstorp Hyllinge småkyrka

Hyllinge småkyrka är utformad i ett modernt, minimalistiskt formspråk. Samtidigt finns drag hämtade från tidig sakral byggnadskonst. Arkitekten, Wolfgang Huebner, har utgått dels från den kristna tanken om kyrkan som en båt, dels från klostrens rena utformning och planlösning.

Ängelholm

Tåssjö kyrka – Rössjöholm

Tåssjö – Rössjöholm är ett godslandskap i skogsbygd. Ett område som ända sedan medeltiden appellerat till människor som sökt sig dit för att leva och verka. I dag är det ett område som genom en fantastisk samverkan mellan natur och kultur utvecklats till ett stycke unik kulturmiljö.

Ängelholm

Munka Ljungby folkhögskola

Folkhögskolan i
Munks Ljungby är i
dag en kultur och
bildningsinstitution
för det livslånga
lärandet med
kulturbyggnader
som representerar
gammalt
(ryggåsstugan),
nyare
(skolbyggnaden) och
nytt (biblioteket,
invigt i april 2003).

Ängelholm

Ängelholms hembygdspark

Hembygdsparken – en oas i Ängelholm för unga och gamla. Den ger såväl ängelholmare som människor från regionen rekreation. Hembygdsparken representerar historia, natur, lek, konstupplevelser i alla former och lekamlig spis.

Örkelljunga

Junexvallen, Skånes Fagerhult

Junexvallen är från den folkhemsepok då det var självklart för ett industriföretag att svara för den lokala servicen. Textilföretaget Junex byggde såväl arbetarbostäder som fritidshem och så då idrottsplatsen – en självklar anläggning i en ort som Skånes Fagerhult.

Örkelljunga

Åsljungagården

Åsljunga blev en populär rekreationssort under 1900-talets första hälft, särskilt bland helsingborgare som hade direkt tågförbindelse med den lilla orten. Friluftsförbundets lokalavdelning i Helsingborg lät uppföra Åsljungagården 1960 efter ritningar av stadens stadsarkitekt, Arne Ljung. Åsljungagården är numera hotell och konferensanläggning.

Örkelljunga

Ingeborrarp

Vid Ingeborrarp finns ett välbevarat kulturlandskap med naturbetesmarker, backstuga och skvaltkvarn. Ingeborrarpsgården – numera hembygdsgård – har en ålderdomlig ryggåsstuga som boningshus. I längorna ingår äldre tiders byggnadsskick, som korsvirke, skiftesverk och gråsten. Övriga gårdar i byn är också tämligen välbevarade.

Östra Göinge

Östanå pappersbruk

Östanå pappersbruk har anor sedan 1700-talet. Papperstillverkning med pappersmaskin startade 1904 då en ny fabrik uppfördes. 1942 köptes bruket av Åkerlund & Rausing, vilket medförde en nysatsning. Företaget subventionerade bostäder, byggde vägar, idrottsplats och drog elledningar. Pappersbruket lades ner 1981.

Östra Göinge

Jedenryds stenbrott

Den svarta graniten,
ofta kallad diabas,
började brytas vid
Jedenryds stenbrott
söder om Immeln
1890. Stenbrytningen
och stenindustrin i
området fick ett stort
uppsving vid
sekelskiftet 1900 och
sysselsatte hundratala
personer. Runt det
nedlagda brottet går en
vandringsled och här
finns även ett litet
stenmuseum.

Östra Göinge

Vanås gods

Vanås är känt som sätesgård sedan 1400-talet. Till slottet hör två vitputsade flygelbyggnader och stora ekonomibyggnader i gråsten. En stor park utbreder sig kring slottet och alléer kantar utfartsvägarna. Slottsparken med stora konstutställningar är ett populärt utflyktsmål under somrarna.

Avslutning

Arbetet med 99 skånska kulturmiljöer påbörjades i februari 2003 då ett utskick gjordes till kommunstyrelsens ordförande i Skånes samtliga kommuner. Kommunerna ombads att själva välja tre miljöer per kommun, och att bifoga foto och korta texter till dessa. En del kommuner svarade snabbt, andra inte alls. Avsikten var att Länsstyrelsen skulle sammanställa materialet från kommunerna, inte välja, fotografera och skriva texter. Så har det ändå blivit för en del kommuner.

För Hörby, Höör, Landskrona, Skurup, Svedala, Åstorp och Örkelljunga har Länsstyrelsen gjort urvalet. För Bromölla, Hässleholm, Lund, Simrishamn, Staffanstorps, Svalöv och Östra Göinge svarar Länsstyrelsen för texter och/eller foto.

Länsstyrelsens nya kulturmiljöprogram finner du på vår hemsida www.m.lst.se där också 99 skånska kulturmiljöer finns att hämta som pdf-fil.

99 skånska kulturmiljöer har tillkommit i samband med Länsstyrelsens nya kulturmiljöprogram. Skånes 33 kommuner har själva valt ut tre miljöer per kommun. Materialet visar på en stor spännvidd, både tidsmässigt och tematiskt: från förhistoriska lämningar, medeltida kyrkor och 1600-talsborgar till hembygdsparker, utomhusbad och helt modern bostadsbebyggelse.

Det fullständiga kulturmiljöprogrammet finner du på Länsstyrelsens hemsida www.m.lst.se under fliken planeringsunderlag.

Östra Boulevarden 62 A, 291 86
Kungsgatan 13, 205 15 Malmö
Tel 044/040-25 20 00, Fax 044/040-25
Epost lanstyrelsen@m.lst.se
www.m.lst.se